СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 100. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 2-го ТРАВНЯ 1950. — No. 100. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 2, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПОВІТРЯНІ МАНЕВРИ—НАЙБІЛЬШИЙ КРОК ПІСЛЯ ВІЙНИ

Содерн Пайнс, у стейті Савт Каролайна, 30 квітня.—Після 48 годин, від коли почалися парашутові маневри, перевезено сюди літаками і спущено на землю парашутами й звичайною висадкою 15,000 комбатантів у територію, яку нібито зайняв напасник. Вояки роскочилися сотками миль в округ і опанувавши територію, проганяють „окупанта" до моря. Використовуючи практику, зроблену підчас повітряних підвод до Берліна минулого року, створено наперед осередок до нападу, а опісля приїздили літаки з новими вояками й воєнними матеріялами, що три мінути. Літаками перевожено вантажні авта, гармати, засоби комунікації, а навіть і воду. У такий спосіб вдалося „прогнати" 4,000 ворожих напасників, які вже опанували були округу.

Разом має бути перевезених літаками 44,000 вояків і 46,000 тон матеріялів на „ворожу" територію. Вправам приглядаються не тільки найвищі військові офіцери, але й цілі гурти з різних бюр департаменту оборони для оцінки їх практичної вартости. Голова ген. штабу армії, генерал Дж. Лотон Коллінс, висловив своє признання генераловi Лорісові Нордстадові, командантові цих вправ, що їх називають „Вправи для Прориву". Він сказав, що це „найбільший крок вперед від часу війни".

ПАРАДА ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ, ЯК КОМУНІСТИ ОПАНОВУЮТЬ ГРОМАДУ.

Мосіні, у стейті Висканзин. — Тому, що справжні комуністичні агенти зіхалися до тутешньої місцевости, щоб розвести агітацію між 1,400 мешканцями, які майже в цілості зайняті працею в фабриці паперу, члени леґіону приготовили патріотичну параду на день 1 травня, яка має показати, як комуністи хочуть панувати в американських містах. Удаваний напад комуністів виконає Американський Леґіон з Висканзин ранніми годинами, коли то комуністи мали б арештувати міський уряд і духівництво і настановити свою диктатуру Серед такого приготування справжні комуністичні агенти розкинули 600 пачок своєї агітаційної літератури. Агітацію переводять під закликом: „За мир!"

РУХ ЗА ПІДВИШКУ МАЙНЕРСЬКОЇ ПЕНСІЇ ДО $125.

Вашингтон. — На найближчім засіданні тростісів Фонду Добробуту голова майнерської юнії Джан Л. Луїс має зголосити домагання, щоб старечу пенсію для шахтярів підвищити до $125 місячно замість теперішніх $100. На підставі правил, устійнених після страйку в 1948 р., право до старечої пенсії мають вуглекопи, які покінчили 60 років і працювали 20 років у шахтах. Майнерський Фонд нараховує $150,-000,000 річно.

ТАЙДІНГС ПРО ВИСЛІД ДОСЛІДІВ НАД КОМУНІЗМОМ В АМЕРИЦІ.

Вашингтон. — Сенатор Милард Е. Тайдінгс, який стоїть на чолі підкомісії яка прослідкує закиди сен. Иосифа МекКарті, наче б в уряді були комуністичні агенти, заявив, що підкомісія довідалася про такі речі, яких досі ніхто не подав до прилюдного відома.

МАРШАЛ ЗАПЕРЕЧУЄ ВИКОРИСТУВАННЯ ЛАТІМЕРА ДЛЯ СКЛАДАННЯ ПОЛІТИКИ.

Вашингтон. — Колишній секретар Маршал прилучився до голосу теперішнього секретаря стейту Діна Ачесона й оприлюднив заперечення, наче б за його часів департамент стейту покликав на ради проф. Овена Латімера при складанні політики відносно Китаю. При цій нагоді Маршал заявив, що діяння сенатора Иосифа МекКарті шкодить законодінним інтересам Злучених Держав і не є згідне з правдою.

Після переслухання в сенатській підкомісії Ирла Бравдера, колишнього голови Комуністичної партії в Америці, прийшла черга на Фредеріка Вандербілда Філда, як свідка. Філд як і проф. Латімор, були звязані з Інститутом Тихоокеанських відносин, який, за свідоцтвом Луїса Буденца, мав вплив на складання політики на Далекому Сході. Філд заперечив, наче б Латімор був колись комуністом. В інших справах відмовився складати свідоцтво. Внаслідок того сенатська слідча підкомісія рішила притягнути його й Бравдера до правної відповідальности за непослух Конґресові.

НАЙШЛИ ПРИЧИНУ ЗАМОРДУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ „БОСІВ" У КАНЗАСІ.

Канзас Сіті. — Велика лава присяжних суддів виявила, що Чарлс Ґарґотта, якого замордували незвісні вбивники з його політичним „босом" Чарлсом Бінаджіо 5 квітня в Демократичнім клюбі, не тільки був ґенґстером, але ще й доносив на інших ґенґстерів до поліції. Оба замордовані мали бути поставлені перед суд. Ґенґстери вели підпільне натягання різних осіб, з чого мали $35,000,000,000 приходу. Слідство проти цього „ракету" започатковано ще в вересні минулого року.

ВИСЛІД СІЯННЯ „СУХОГО ЛЕДУ" ДЛЯ ПІДВИШКИ ВОДИ В ЗБІРНИКАХ

Вже чотири рази д-р Волес Е. Говел, дорадник в справах погоди міста Ню Йорку, робив спроби викликання штучного дощу для підвищення стану води в збірниках-міста і досі не звісно, наскільки йому ці спроби вдалися. Дійсність така, що дощ паде, і то обильно не тільки в околиці збірників у середущій частині стейту, але й в південній частині. Для викликання дощу наукові сили каже сіяти штучний хемічний лід, званий „сухим ледом", щоб охолодити околицю. Дощ перепадує зчаста, одначе д-р Говел відпекується, наче б це був його успіх. Найновіші вісті такі, що стан води збільшився вже до висоти 82.6 відсотків у порівнянні з попереднім роком в такому самому часі. Управа міста дальше закликає мешканців щадити воду, щоб забезпечитися перед новою кризою з приходом літа.

ЛОНДОНСЬКІ НАРАДИ ДЛЯ ВИРІВНАННЯ РІЗНИЦЬ МІЖ ЗАХІДНИМИ АЛІЯНТАМИ

Вашингтон, 30. квітня. — Серед предметів, над якими будуть радити на недалекій конференції Західних Аліянтів в Лондоні, важливе місце займе вирівняння різниць між самими аліянтами. Показується, що ці різниці у великій мірі перешкоджають у формуванні верховної ради для зконцентрування великих зусиль.

Труднощі походять з того, що Західні держави мають свої інтереси по цілому глобі, а спір між Сходом і Заходом теж ведеться на ґльобальні розміри. Спір іде не тільки за матеріяльні інтереси, але й за ідеологічні. Виявляється, що воєнна підготова Росії, оперта на пропагуванні комунізму, викликала потребу відповідної мілітарної підготови на Заході. Ця потреба така велика, що перевищає сили західно-европейських країн. Звідси виходить потреба зіставити разом матеріяльні засоби всіх Західних держав, щоб можна точно підняти силу, яку можна протиставити Советам. Тоді теж можна буде призначити кожній Західній країні відповідну ролю. Крім оцієї справи, спільної всім Західним аліянтам, ще треба буде обговорити відношення до Еспанії й до Чан Кай Ші, бо ці справи належать теж до світових проблемів. Німецька справа назріла до вирішення настільки, що західно-німецький канцлер Конрад Аденауер може бути покликаний на конференцію в Лондоні на день 8. травня.

...25,000.000 КОМУНІСТІВ... У ЦІЛОМУ СВІТІ

За обрахунком Ґері Шварца із щоденника Ню Йорк Таймс, комуністи різних країн світу нараховують 25,000,000 своїх членів. Про це звідомляє советська преса. З того Совети нараховують 7,000.000 комуністів, а решта розкинена по інших країнах. Поза Советами китайські комуністи нараховують свою силу на 4,000.000, — тоб-то на цілий мільйон більше ніж минулого року.

З европейських країн найбільше комуністів є в Італії, де нараховують два з половиною мільйона партійців, дальше в Чехословаччині, де є 2,300.000 комуністів.

У РЕСПУБЛИЦІ ПАНАМА ЗАБОРОНИЛИ КОМУНІСТИЧНУ ПАРТІЮ

Панама. — Розолюція виконного уряду поставила поза законом Комуністичну партію тому, що вона є „цілковитим запереченням демократії, противна християнській цивілізації і загрозою для всіх демократичних режимів". Резолюція республики підписана президентом Арнульфо Аріясом і цілим його кабінетом. У ній сказано, що комунізм „обіймає реґіментацію і поневолення людської праці, перемінюючи робітника на сліпий, німий і спідлений інструмент своїх комуністичних визискувачів".

Тому, що Панамський Канал, як „найважливіший ключ для оборони континенту прикає до Панамської Республіки, наша країна, внаслідок заключення обопільного договору, має причинитися до охорони й спільної забезпеки Злучених Держав Америки" — сказано в резолюції. Заборона партії потягає за собою заборону аґітації.

ТІТО ТВОРИТЬ НОВИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ ПРОТИ МОСКВИ

Београд, 1 травня. — З нагоди першого травня Центральний Комітет збунтованої проти Кремля югославської комуністичної партії видав маніфест, закликаючи всіх „правовірних" комуністів, марксистів та всіляких інших „прогресивних", що розчарувалися щодо Москви, щоби вони об'єдналися навколо Тіта і відновили міжнародний революційний рух згідно з вченням ленінізму, якому протиставиться сталінізм. В проклямації гостро атакується Кремль та його сателітів за їх відношення до Югославії, називаючи їх „підпалювачами війни". Рівночасно стверджується, що комуністичні кола невдоволені московсько-комуністичними практиками і політикою щораз поширюються між „справжніми комуністами" в цілому світі і їм Югославія шле „братній привіт" з нагоди 1-го травня.

СТРІЛЕЦЬКІ ІМПРЕЗИ В РІЧНИЦЮ МАКІВКИ

Ню Йорк, 1 травня. — В 35-ту річницю боїв і перемоги леґіону Українських Січових Стрільців над російськими військами на горі Маківці в Карпатах, відбувся тут вчора в рямках наукових викладів НТШ незвичайно інтересний доклад отамана д-ра Никифора Гірняка на тему „Повстання і розвиток Леґіону УСС". В докладі, після якого розвинулася оживлена дикусія, видвигнено і з'ясовано цілий ряд важливих, але дуже мало відомих фактів з цеї славної сторінки української історії. Після докладу, відбулося спільне стрілецьке Свячене.

ОКОЛО 7,000 УКРАЇНЦІВ У ВЕЛИЧАВІЙ ПАРАДІ ВІРНОСТИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, 1 травня. — Участь етнічних груп у величавій цьогорічній Параді Вірности в суботу, 29-го квітня, була без сумніву під знаком українців, що в кількості около 7,000 осіб, з численними прапорами і траспарентами очолювали національностевий відділ в параді. Загальну кількість учасників маніфестаційного походу нараховується на поверх 150,000 осіб. Великі маси народу приглядалися параді здовж цілої 5-тої Евеню від 96-ої Стріти, де похід починався, до 63-ої, де кінчався. Похід відкрив відділ кінної поліції в год. 1-шій після полудня. За нею йшли високі представники уряду і міста, включно зі секретарем праці Морісом Тобіном, які опісля на 67-ій Стріті зайняли місця на окремо приготованій трибуні та відбирали параду, в якій за масою прапорів і транспарентів та переплітані численними оркестрами йшли представники поверх 500 міських та національностевих організацій, скавти, шкільна молодь та зокрема ветерани закордонних воєн. Українську групу вів її маршал, Володимир Бакад. Його місце в половині походу зайняв заступник голови УККомітету, Дмитро Галичин, а Бакад замикав похід. В перших рядах йшли визначні представники українського громадянства, між ними теж з нової іміґрації, а за ними около 70 громадських і церковних організацій з прапорами і транспарентами. Написи на транспарентах відносились насамперед до української боротьби за визволення проти большевизму. Прекрасне враження робили групи дітвори та дівчат в національних одягах, що їх ба-

(Продовження на стор. 4-тій)

ПРИЇЖДЖАЮТЬ КОРАБЛІ З НОВИМИ ІМІҐРАНТАМИ

Филаделфія, 1 травня. — В цьому тижні приїде два кораблі з новими іміґрантами, між якими буде 254 українців, що приїдуть старанням ЗУАД Комітету. Корабель „Дженерал Блечфорд", на якому є 172 споваджуваних ЗУАДКомітетом українців, приїде 6-го травня, а „Дженерал Мюїр" з 82 українцями причалить 7-го або 8-го травня.

РЕПРЕЗЕНТАТИВНЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ У ВИСТАВЦІ БРУКЛИНСЬКОГО МУЗЕЮ

Ню Йорк, 1. травня. — В Бруклинському Музею при Істерн Парквей тепер є представлені чотири релігії: жидівська, католицька, православна і магометанська. На великій стіні у входовій галі розвішене велике сине полотнище, на якому жовтою краскою намальований жидівський свічник, католицький дво-рамений і православний три-раменний хрести і магометанський місяць. Перед нею є виставлені священичі одяги чотирьох віровизнань, між якими грекоправославну віру репрезентують ризи українського православного священника з 18. сторіччя, що й зазначено в окремому виясненні з обох боків виставки.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПАРТИЗАНСЬКА ВІЙНА В БАЛТИЦЬКИХ КРАЇНАХ

Стокгольм, 1 травня. — Місцевий Тіднінген довідується, що партизанська війна балтійських народів проти большевизму продовжується з щораз більшою силою і тепер звертається головно проти советської воєнної підготовки. Балтійські партизани саботують транспорти советських військ та зводять з ними одверті бої. В останньому виведено з рейок советський військовий транспорт в Латвії, при чому згинуло 200 советських вояків.

КОЛО 150.000 АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ В НІМЕЧЧИНІ

Вашингтон. — Департамент оборони виявляє, що в Німеччині перебуває під теперішню пору 146,500 американських вояків. З них 85.000 є в самому Берліні, 10.000 в Австрії, а решта по різних інших гарнізонах. Крім того Америка втримує 123.500 вояків на Далекому Сході, в більшости в Японії.

ГОСТРЕ ПОГОТІВЛЯ СОЮЗНИХ ВІЙСЬК В БЕРЛІНІ ПРОТИ ЧЕРВОНИХ

Берлін, 1 травня. — Вчора, напередодні 1-го травня, вісім тисяч американських, британських і французьких військ в цьому місті, яке вважається осередком „холодної війни", одержали наказ гострого поготівля, перед заповідженими на сьогодні величезними комуністичною і проти-комуністичною демонстраціями. В год. 4-тій сьогодні рано всі вояки одержали кріси і амуніцію. Наказ видали три західні командантів міста, хоча сподіються, що не зайде потреба активного виступу війська. Небезпека залежить від того, чи комуністичні демонстранти зі советського сектора будуть намагатися перейти демаркаційну лінію в західні сектори. З авторитетного американського боку минулого тижня повідомлено, що в такому випадку західні війська зупинятимуть демонстрантів, в потребі, крісами і гарматами. Всі американські вояки мали бути в своїх бараках вже в год. 5.15 вчора вечорі і скасовано всі нічні пропуски. Офіцери ночували разом з вояками на своїх постах. Рівночасно стверджено, що советську військову сторожу на кордонах східного і західних секторів міста опівночі подвоєно. Обі сторони приготовляються „на всякий випадок".

НІМЦІ ПОЧИНАЮТЬ НОВУ АКЦІЮ ЗА СУВЕРЕННІСТЬ.

Франкфурт, 1 травня. — В місті Діссельдорф почався вчора річний конґрес німецької вільно - демократичної партії, на якому започатковано нову акцію, з домаганням повної суверенности для західно-німецької республики. На цю тему промовляв д-р Райнгольд Маєр, премієр Вюртемберґ-Баден, заявляючи, що німці не можуть жити „наполовину вільні" в окупаційній системі, яка виявляє великі „пересуди" у відношенні до них. Маєр твердив, що протягом п'ятьох років окупації німці виявилися „надзвичайно здисциплінованими", але що вони повинні мати теж право „любити свою батьківщину".

СТВОРЕНО НОВУ ПРОТИКОМУНІСТИЧНУ ОРГАНІЗАЦІЮ РОБІТНИКІВ В ІТАЛІЇ.

Рим, 1 травня. На поверхню політичного життя в Італії вигринула нова сильна проти-комуністична організація робітників, т.зв. Італійська Конфедерація Синдикатів Праці. Нова організація, яку створено і проголошено вчора, має чисто політичний характер. Вона постала внаслідок об'єднання християнсько - демократичної Вільної Італійської Генеральної Конфедерації Праці, правосоціялістичної та республиканської Федерації Італійських Робітників і Автономного Союзу Федерації Італійських Робітників, не зв'язаного з жадною партією. Нова організація має виразний і гостро проти-комуністичний характер, а початкова кількість її членства виносить півтора мільйона робітників. Заповідається її швидкий ріст, бо загальна кількість свідомого проти-комуністичного робітництва, яке належало до трьох об'єднаних тепер груп, нараховується на поверх 2,500,000.

АВСТРАЛІЙСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗАПОВІДАЮТЬ БОРОТЬБУ.

Сідні, Австралія, 1 травня.— З предложенням австралійському парляменті урядового законопроєкту про розв'язання та унезаконнення комуністичної партії, місцеві большевики заповіли боротьбу „всіми силами і засобами" проти цього закону. На зібранні опанованої комуністам одної з місцевих профспілок комуністи погрожували, що вони „страйками в усіх фабриках" та „всіми силами, якими розпоряджають" поборюватимуть новий закон і що вони ще завісять на будинку міського управління комуністичний прапор зі серпом і молотом.

ЗАПОВІДАЮТЬ МІЖНАРОДНИЙ ВИСТУП АВСТРІЇ ПРОТИ СОВЄТІВ.

Відень, 1 травня. — З авторитетних джерел повідомлено, що коли Совети продовжуватимуть свій саботаж мирового договору з Австрією, австрійський уряд задумує вже цієї осені звернутися до Організації Об'єднаних Націй та до Міжнародної Палати Справедливости зі скаргою, що цим Совети загрожують світовому мирові. Діло в тому, що Совети хочуть задержати в Австрії свої окупаційні війська і вже від кількох років вишукують всякі фіктивні причини, щоби не допустити до підписання мирового договору з тою країною.

НА 4-го ЧЕРВНЯ ЗАПОВІДЖЕНО ВИБОРИ В БЕЛЬГІЇ.

Брюсель, 1 травня. — Після безуспішних зусиль створити новий коаліційний уряд, бельгійський реґент принц Карло розв'язав парлямент та проголосив нові вибори на день 4-го червня. Це вже будуть треті вибори в тій країні протягом одного року. До останньої урядової кризи прийшло в наслідок непорозумінь між поодинокими партіями щодо вирішеного всенародним плебісцитом повороту з „добровільного вигнання" короля Леопольда.

ЖОЛІОТ-КУРІЄ РЕЧНИКОМ МОСКВИ.

Букарешт, 1 травня. — Орган Комуністичного Інформаційного Бюра надрукував статтю відомого французького вченого, проф. Жоліо-Куріє, в якій він виступає речником Москви, запевняючи, мовляв Совети самі ніколи не почнуть перші вживати атомової зброї. Куріє був високим комісарем французької Комісії атомової енергії і тільки минулої п'ятниці його звільнено з цього відповідального посту.

ПЕРШО-ТРАВНЕВА МАНІФЕСТАЦІЯ В ГРЕЦІЇ.

Атени, 1 травня. — Сьогодні тут відбудеться першо-травнева робітнича маніфестація, цим разом вже за згодою уряду. Першо-травневі демонстрації були в цій країні заборонені від 1936-го року.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА МОБІЛІЗАЦІЮ СВОБОДОЛЮБНИХ НАРОДІВ

Американський нарід направляє уже від довшого часу кривду, яку завдав був Гербертові Гуверові, скидаючи на його голову всю вину за велику економічну депресію, яка припала саме на час його президентури. Як знаємо, Демократична партія і Френклин Д. Рузвелт добре використали цю обставину. Та згодом почало громадянство думати про Гувера дещо інакше. Тільки Рузвелт, не зважаючи навіть на натиск демократів, свого ворожого відношення не змінив і тому Гувер залишився за його влади в тіні. Проте Гувер і тоді давав тут і там докази великого політичного й економічного досвіду. По смерти Рузвелта ситуація змінилась і за Трумана нація користувалась уже багато разів услугами Гувера, за які йому вдячна. Сьогодні з голосом Гувера всюди рахуються, беруть його під увагу. З цього боку важливе й те, що він говорив минулого тижня в Ню Йорку до видавців газет та редакторів і різних визначних людей, зібраних в Волдорф Асторія на вечері, влаштованій Американським Товариством Видавців Газет.

Найважніша частина промови Гувера відносилась до справи американсько-совєтських відносин та потреби реорганізації Організації Обєднаних Держав. Гувер знаменито схарактеризував російський імперіялізм, започаткований Петром І, який він називає грабіжницьким, таким, що вживає метод вломників. Він нагадує, що впродовж 16 років чотирьох президентів і сім секретарів стейту не хотіли мати нічого спільного з російським грабіжником і не запрошували його „до свого дому шляхом т. зв. визнання". Щойно як ліві прийшли до впливу у Вашингтоні, наступило в 1933 році дипломатичне визнання СССР. Гувер пригадав ще, як тому девять років він звертав увагу американського загалу на цю величезну помилку, яка виявила себе пізніше ще й трагічною, мимоходом кажучи, американські українці в тому самому часі, у сам день визнання Америкою Совєтів, влаштували в Ню Йорку демонстрацію з-понад 40 тисяч осіб, протестуючи проти цього визнання.

В справі реорганізації Обєднаних Держав, Гувер є тої думки, що цій організації треба позбутись представників Кремля та його сателітів. Для комуністів не повинно бути в ній місця, а як це неможливо здійснити, так треба, на думку Гувера, обєднатись окремо всім вільним державам і так створити Обєднаний Фронт тих народів, які є проти комунізму і шанують мораль, релігію і свободу.

Гувер порушив дуже важну справу, але одночасно робить ту саму помилку, яку роблять і представники уряду, коли постійно говорять тільки про „вільні держави". За релігію і мораль, а проти комунізму є не тільки народи в тих країнах, що сьогодні є „вільні", але теж і ті народи, що не є вільними, бо поневолені комуністичними режимами, а їх є сотні мільйонів. Їх не можна виключати від сімї релігійних, моральних і свободолюбних народів хочби тому, що вони терплять за релігію, мораль і свободу і то страшенно терплять. З Обєднаних Держав уже давно треба було викинути представників Кремля та усяких Мануїльських і йому подібних, а їх місце повинні були зайняти речники тих народів, які є гноблені комуністичними режимами, а то й чужими, як це є з Україною. Ті речники повинні заступати в Обєднаних Державах свої країни і говорити від імені населення тих країн. Щойно така мобілізація поневолених але свободолюбних народів була б для Кремля цілком певно великим ударом, а для поневолених великим підйомом духа. Це був би початок кінця влади грабіжників на Кремлі.

Переходові часи юній

Довголітні намагання комуністів здобути вплив над робітничими юніями в Америці, нанесли юніям багато шкоди та підірвали довіря до деяких юнійних провідників не тільки серед загалу населення, але й серед самого робітництва. Ця внутрішня боротьба відбилася некорисно теж і на значенню робітничих юній як політичного чи громадянського чинника. До того ще дається завважати теж нехіть робітників вступати в члени юній. На те складаються різні причини. Часті безробіття підривають фінансову силу самих робітників, а з цим приходить і ощадність, а то й недостаток. Старі члени, які мають забезпечене право першенства і різні фінансові користі в юніях, ще тримаються солідарно, одначе молодші не привязують уже до юнійного життя такої ваги, як це було давніше. Це пізнати найбільше в юніях приналежних до Конгресу Індустріяльних Організацій, хоч і Американська Федерація Праці не є вільна від таких признак.

Та найважче тепер з новими членами. У деяких родах промислу приєднювання нових членів до юнії стало справжньою проблемою. Виглядає, що вже осягнено організаційний вершок. Коли не приймають нових робітників до праці не можна надіятися нових членів у юнії. Ще найбільше поле для організаторів представляють ділянки праці для біловоротничкових працівників. Звісно, що бюрові робітники не дуже спішаться записатися до юній, а таке саме наставлення можна завважати між торговельними „клерками". На-пів артистичні промисли затруднюють теж людей з вищою освітою, які не дуже радо слухають провідників, які звичайно вимагають повного послуху при виконуванні їхніх наказів.

Історично беручи, кількість юнійних членів ішла постійно вгору від 1933 р. В тому році було коло три мільйони зорганізованих робітників. У наступних роках бували хвилеві застої, одначе ніколи не було обниження числа членів. У 1947 році нараховувано 15,600,000 зорганізованих юнійних робітників. Від 1947 до кінця 1949 р. втратили юнії кругло півтора мільйона членів.

Теперішній стан членства у юніях нараховують на 14,000,000 осіб. Точного числа годі подати тому, бо при організуванні завжди бувають зміни: Одні вступають, інші виступають з юній.

Коли йдеться про ділянки промислу, в яких такі зміни пізнати, то прикладом може послужити юнія електричних робітників. Заки її усунено з К. І. О. за комунізм її провідників, вона втратила кругло 100,000 членів. Нова юнія, яка повстала після усунення давньої з К. І. О., не могла прийняти „лівих" членів. Отже втрата залишилась.

З інших юній згадують про втрату 40,000 членів в гумовій індустрії, — це прийшло внаслідок перенесення фабрик з одної місцевості до іншої; дальше в корабельних варстатах — бо нема тепер будови нових кораблів і тому відправлено багато робітників. А що менше кораблів займається перевозом товарів, впала кількість робітників теж у цій ділянці, а це потягнуло за собою втрату в членстві юнії і т. п.

Якщо йдеться про доказ, скільки членів нараховують юнійні організації, то на це є цифри. Так А. Ф. П. виказує, що з кінцем 1949 р. заплатили свої вкладки 7.2 мільйонів членів, а К. І.О. подає у виказах 3.7 мільйонів людей, які заплатили членські вкладки. Тому, що вкладки в деяких юніях можуть бути незаплачені хвилево, можна прийняти за правдоподібне, що справжня скількість юнійних членів досягає цифри 14,000,000.

„ЧУЖИНЦІ"

З помітним оживленням нашого громадського життя в усіх його проявах, що тісно зв'язане з приїздом більшої кількости нової української імміграції, нам необхідно вияснити одну важливу справу: хто ми є в цій країні та яке наше відношення до цілости її населення?

Ця потреба має свої наглі причини. В надсиланих до редакції газетних матеріялах, в оголошеннях, в статутах нових організацій, в публичних виступах, ми щораз більше зустрічаємося з поняттям „чужинців". Нові організації беруться „репрезентувати" перед „чужинцями" український визвольний рух, українську культуру чи українську думку. Нові господарські і комерсійні підприємства повторюють старо-краєві гасла про „свій до свого" та відкликаються до патріотизму, щоби не полагоджувати справ, не продавати чи не купувати в „чужинців". На зборах чи в надсиланих газетних матеріялах закликається до такої чи іншої поведінки або акції, бо „на нас дивляться чужинці". Коротко, куди не обернешся — скрізь „чужинці" і „чужинці".

Таке наставлення наскрізь мильне, неправильне і шкідливе. Воно є випливом тільки непорозуміння, несвідомости американської дійсности серед поодиноких новоприбулих або навіть і старших імігрантів, тому вважаємо за необхідне цю справу раз назавжди роз'яснити.

Поняття „чужинців" тут має два кінці. Його вживають в своїй несвідомості поодинокі люди з етнічних груп у відношенні до американців, або деякі скрайніші американські групи у відношенні до етнічних груп. В одному і другому це противорічить базованим на Конституції американським демократичним принципам, американській Хартії Прав та зусиллям справжніх американських патріотів створити з усіх расових, релігійних, етнічних та інших груп в цій країні одну велику спільноту рівних між рівними.

Розгляньмо по черзі обі сторінки поняття „чужинців". За винятком тільки обмеженої кількости закордонних відвідувачів з обмеженим правом побуту в цій країні, величезна маса всіх інших імігрантів, включно з найновішими, це ті люди, що приїхали сюди на постійний побут, що вибрали собі Америку за нову батьківщину та одні вже стали а інші в законний час це стануть її повновартісними громадянами. Хто ж тоді є для них чужинці? Члени інших етнічних груп, що теж вибрали собі цю країну за нову батьківщину? Чи, можливо, народжені американці? Це ж не має глузду, бо тоді батьки-іміґранти мусіли б вважати „чужинцями" своїх тут народжених дітей, і навпаки, діти батьків. Для кожного, хто приїхав тут на постійний побут, Америка перестала бути чужиною, а американці чужинцями. Чи можна називати „чужиною" країну, яка прийняла нас, яка гарантувала нам однакові для всіх права і вольности та яка дала нам нічим і ніким необмежені можливості розвитку?

З другого боку, деякі скрайніші американські групи намагаються теж вдержати при житті поняття „чужинців" для свіжих етнічних груп, хоча таке саме „чужинство" вони без труду могли б ствердити і в своєму родоводі. Таке ставлення є безсумніву дискримінаційне в обличчі американського закону, цего не поділяє загальна американська опінія і навіть існує цілий ряд громадських організацій, з визначними громадянами у проводі, які проти такого пересуду борються. Треба додати, що таке „чужинецьке" відношення деяких американців до етнічних груп власне базувалося на становищі і поведінці цих останніх, головно до першої світової війни, коли сюди приїжджали різні люди з різних европейських

(Докінчення на стор. 4-тій)

Вшануймо трівкими пам'ятниками!

В останніх роках нашого лихоліття померло або пропало без вістей чимало заслужених передовиків в різних ділянках нашого національного життя. Декого з них вшанувало громадянство посмертними згадками в пресі, декому поставлено на могилі пам'ятник. Та чимало й тих відомих могил ми покинули, непевні, чи за якийсь час їх не перекопають і чи не пропаде слід по них, бо нікому буде доглядати тих дорогих нам місць. А де спочило неодно знівечене ворогами тіло дорогих нам Покійників не знає часто й найближча рідня.

Було б непростимим гріхом української національної спільноти, якщоб пам'ять про них затиралася в серцях наших, а найважніще, якщоб пам'ять про їх працю, задуми, змагання не була передана молодому поколінню, якщоб не подбали ми про те, щоб спадщина їх була передана тим, що повинні стати їм на зміну. Може й ці, що стануть їм на зміну з більшим щастям, як перші піоніри, досягнуть намічену мету, коли будуть вповні свідомі тих високих ідей і задумів, що до останнього віддиху гріли серця дорогих нам Покійників, що і в останніх, часто жахливих хвилинах життя не покидали віри в здійснення своїх ідеалів. Де-кто з них благав найближчих не виголошувати на їх похоронах промов. Вони, люди конкретного чину, воліли, щоб гідно збережені були ці ідеї, яким вони служили.

Тому найкраще сповнимо їхні заповіти та збережемо пам'ять про них, якщо подбаємо про гідну передачу їх спадщини в молоді руки, в руки тих, що повинні стати на зміну й перебрати заповіти спадщини провідних громадян, які відходять від нас. Але та молодь розпорошена в світі, наражена на нездорові впливи, позбавлена можливостей якслід підготовлятися до важливих завдань.

Тому й небезпека, що вона не зуміє перебрати без допомоги всього свідомого громадянства тієї спадщини й не розумітиме задумів великих попередників. Щоб так не сталося, треба, щоб усе громадянство допомогло тим з молоді, які повинні стати в передові ряди, в молодості до цього звання якслід підготовитись. Недавно в „Свободі" дуже переконливо і „від серця" висловив докір громадянству і журбу свою за тих, які мають перебрати спадщину довголітніх надбань американських українців в Українському Народному Союзі, теперішній діючий предсідник п. Герман. Треба сподіватися, що найближча конвенція УНС візьме до уваги цю превважливу справу й намітить доцільні засоби на приєднання й підготову молодого доросту. Справа ця вимагає продуманого й плянового підходу.

Знову ж знаю, що деякі круги знайомих, прихильників, співробітників продумують, якби гідно вшанувати пам'ять таких недавно покійних на скитальщині й еміграції, як: праведний голова Наукового Т-ва ім. Шевченка проф. Іван Раковський; довголітній провідник західно-українського кооперативного руху Юліян Павликовський; дир. Денис Коренець, який довгі роки підготовляв молодь „на добування українського міста", й напевно чимало його учнів, розкиданих тепер по всьому світі згадують його з вдячністю; проф. Евген Храпливий, довголітній керманич Т-ва „Сільський Господар", якому чимало його співробітників, що по цьому боці, повинні бути й особисто вдячні; проф. Роман Димінський, один з найкращих наших наукових сил останніх часів, великий прихильник молоді і взір для неї; генерал Всеволод Петрів, який був не тільки видатним учасником наших визвольних змагань 1917-1920, а й великого духа філософ питання майбутньої оборони нації, Юрій Клен, якому українське громадянство завинило великий довг; Катря Гриневичева, письменниця, яка всюди в своїх творах намагалася передати поколінням віру в непоборність українського народу; а кому з учасників західно-українського кооперативного руху не здригнеться серце на згадку про Остапа Луцького, що десь, не знаємо, чи ще томиться на Сибірі, чи вже „на Правді", а скільки його теплих, далеконапрямних дороговказів гріє неодного з нас. Згадую тих, що мені були ближчі, а їх багато більше.

(Докінчення на стор. 3-тій)

Лев Ясінчук

ВИЗВОЛЬНИКИ

(Уривок з повісти: „Данина Молохові")

7)

Перед народом ставала що-

Хвиля арештів, що пересувалася в Галичині на переміну з вивозами, докотилася й до подільського містечка Т. Переполох охопив мешканців, що колись уже були зазнали подібної тривоги, коли в 1919 р. загналися більшовицькі погоні за поляками аж під Львів. Спокійні міщухи пригадували собі, як їм волосся ставало дубом, коли запінений Затонський гримав на них на мітінґу: „І це має бути революція? Що це у вас за Ревком? А де кров?! Тут мусить кров ллятися!" — повторяв і гримав п'ястуками у стіл. Але тоді мав цей піднімак північного номада замало часу, щоб ту кров спустити. Тепер інакше; слуги Півночі розташовуються щораз ширше й самопевніше. Мешканці містечка трухліють від вістки про часті виклики місцевих інтелігентів а то й видніших міщан на переслухання до НКВД...

Д-р Іван Покірницький ще з вечора замкнув на замок і на колодку двері свого лікарського кабінету й непомітно вибрався з покривалом скрученим під пахою до місцевої дзвіниці, щоб там переночувати. Коли впаде черга на нього і застануть його вдома, так пощади не буде... „Мабуть не помилився я в прочуттях", — думав він, коли серед нічної тишини доходив до нього гамір від руху вантажних авт і возів.

Цієї ночі був особливий рух. Незабаром 1-го листопада; а ну ж галичани схотять демонструвати, або — чого доброго — повторити події славної річниці з 1918 року! Тому набір упав цієї ночі в першу чергу на бувших вояків УГА.

Густа мряка виповнювала вчасним ранком сонні — здавалося — вулиці містечка. Хто не мусів, не показувався на дворі й д-р Покірницький прокрадався майже ніким небачений поблизу каменичних мурів до свого помешкання. Та хто це прямує на нього? Мущина чи жінка?.. В мряці не пізнати. Якась закутана постать посувається проти нього, як досвітній привид — мара.

Може це енкаведист підсів підсів на нього...

Постать наближалася. Покірницький уже запримітив рухи її рук, що немов утирали обличчя. Непевними кроками наближувався до постаті. Зір напружений, слух насторожений. Вже схоплює, щось як би здержуваний шльохіт постатті. — Хто це?.. Жінка. Хто це міг би бути?... Ніби це вона, — Міра Бричевич.

— Пані, що вам сталося, — відкіля це ви досвітком? — притишеним голосом заговорив д-р Покірницький, порівнюючись з привидом.

Заплакана постать пані Бричевички не зупинялася; бухнула нагальним плачем.

Але ж, пані, що сталося? — повторив питання, хоч в думці вже догадувався причини.

— Мого Степана забрали цієї ночі — пані Бричевичка немов викидала з грудей склади слів, перериваючи їх нестримним плачем і ломлячи нервово пальці у руках.

— Але ж, пані, заспокійтеся. — Відчував пустий звук своїх слів. Що їй сказати? Що вернеться... Або ж він знає, що може статися... Дотепер ніхто не повернув...

Постать несамовито заревіла, обернулася й майже побігла. Д-р Покірницький щойно тоді доглянув, що Міра мала на собі накинений плащ тільки на нічній сорочці й була простоволоса. Він поплентався до свого кабінету. Нема кому зустріти його, — думав. В таку хвилину була власна дружина справжньою відрадою. Але він чомусь до тієї пори не одружився. Упав на м'ягкий фотель і сидів майже непорушно серед повені уривків думок, доки перший дзвінок не сповістив, що приходять пацієнти.

Хворі, що приходили до дра Пкірницького, оповідали про нічні арешти, про одчай Бричевички, що не могла побачитися з своїм забраним чоловіком, мусіла вдоволитися заспокоєнням чемного енкаведиста в шапці з синім дном: „не бойтеся, йому нічево не будет!" Та вже у вечорі арештованих не було в міській тюрмі, й місто виглядало, як після пролету чуми, що то „з лопатою ходила й гробовища рила-рила".

Мешканці оповідають, що чули стріли в каменоломі...

Д-р Покірницький не виходив зо свого кабінету навіть до ресторану. Вдоволявся харчуванням з власних припасів, що собі сам приготовляв. Його думки розсівалися, перехрещували одна одну. Що це буде дальше?.. Зразу вдаряли арешти в поляків, відтак у багачів, а дальше в політиків, у всяких визначніших інтелігентів. Зникли з овиду українські посли з часу Польщі, зникали ті, що чимнебудь визначалися. Кожний того сподівається, тільки не знає часу, коли це на нього впаде... Бідна Бричевичка. Но, попало би мені, коли б я поважився її . Горда зарозумілість. Вона нічо жінка. Твердістю трохи схожа на мою Ольгу. Держала свого чоловіка щоправда коротко в руках... Але я хотів би мати таку жінку... А може саме її... Що я, оп'янів... У неї таке горе... Но, час... теж лікар... І що мені робити? Залишатися тут? Мене усі знають. Хтонебудь може перед непокликаними висловитися про мене прихильно й уже готова причина до вивозу, а то й до... Та й моє помешкання зриває очі більшовицьких достойників... Як заздро зиркав голова міського партійного комітету, коли був у мене з хворою дитиною. „В нас, — каже — лікарі так не живуть". Треба котроїсь ночі забратися звідси тихцем у Львів. Шкода устаткування. Що зможу — заберу. У Львові буде легче загубитися на праці в якійсь лікарні... Міра... Бідна Міра... — Стільки мусіла пережити. Гарна жінка... Але деспотка... Приборкати б... смирніє, коли натрапить на свого. Не знати, як би так... на мене...

— — — — — —

Мешканці Львова приневолювали себе привикати до нових звичаїв. Важко воно, але треба, бодай про око. Кожний прецінь стикався з новими господарями.

По більших урядах відбувалися перед щоденним зайняттям чвертьгодинні конференції. На них заохочували до стахановщини, величали державну систему партії більшовиків і мудрого вчителя Сталіна. Там падали вимоги, щоб одну чи другу „паршиву вівцю" усунути з праці, як запеклого націоналіста-петлюрівця. З обласного шкільного відділу у Львові усунули тих, що його організували. Пішов відти Гриць Микетей а бувшого посла Великановича вислали до іншого обласного міста, нібито помогти там організувати шкільний відділ. Нехай ще трохи попрацює. Вве одно — всіх нараз не можна забрати.

(Дальше буде).

М. Шлемкевич

НОВА ОРГАНІЗАЦІЯ

Серед довших і іноді пальких дискусій, після досить довгих приготувань в квітні ц. р. — як звіщали газети — повстав Союз Українських Національних Демократів в ЗДА (в скороченні СУНД). Вже ті дискусії в пресі і розмови підчас зустрічей, пристрастність, з якою одні схвалювали, інші відхиляли сам задум тієї організації, утверджували ініціяторів у переконанні, що постає щось у кожному випадку поважне в житті українського суспільства ЗДА. Ніхто ж так не журиться мишою, що народжується в якомусь кутку ґетта, навіть хоча б те народження супроваджалося горою тріскучих революційних фраз.

Зібралися люди. І прихильники і супротивники зголжуються в тому, що були це поважні збори поважних громадян із різних провінцій Соборної України. Рішили одноду шно, що їм потрібний такий Союз. Вибрали Раду і Управу. З різних сторін приходять листи з признанням і зголошення. З різних країн дістає Управа вістки про вдоволення співзвучних кіл громадянства.

Все це гарно. Все це згідно навіть із приписами про печення бубликів ... В центрі українського суспільства була порожнеча, дірка. Нині вона обростає, — заповнюється.

Але верхівні органи нової групи ніяк не повинні забувати дальшої, такої звичайної у нас, історії суспільних бубликів, яку правдоподібно з найщирішого серця і материної журби дотепна фелейтоністка СВОБОДИ помістила напередодні установчих зборів СУНД, як осторогу. Скоро кінчається час росту на дріжджах, а таді бублик сохне, корчиться, вигризається різним чистим і нечистим творінням, — і залишається знову тільки ... дірка.

Вже той шум перед народженням, недовіря і надії, зв'язувані з новою організацією, зобов'язують. Є у нас поширена політична „мудрість": — на еміграції важко існувати, а не діяти. Коли нова група прийме цю мудрість за свою, і зголосивши в українському світі своє існування, обмежиться реєстрацією прихильників і час-до-часу відбуваними формальними сходинами, заявами, резолюціями, — тоді вона згори повинна взяти собі бублика і його долю за символ.

Такі сходини і резолюції можуть виконувати незлу і корисну роботу. Сьогодні для розпорошених людей кожен зв'язок дорогий. Коли ж при цьому такі сходини і постанови упорядковуватимуть громадську думку і давати відповіді на такі болючі для нас всіх питання як УНРада, Український Конґресовий Комітет — наше відношення до них, — то це вже буде частина доброї прислуги суспільству.

Та цього дуже ще мало. Вже в програмових заявах і виступах чільних осіб із керівництва Союзу зазначене — що так скажемо — центрове завдання нової організації. Українське суспільство звичайно розвивається крайностями, між якими немає посередніх ланок. Тому взаємини тих крайностей не злагіднюються життєвими зговорами, компромісами, але часто переходять у безпощадне взаємопоборювання в словах, а коли можливо, в громадянській війні. Дірка з бублика, організаційна порожнеча в середині суспільства не може не то припинити, але зтишити того внутрішнього роздору, СУНД бачить виразно своє завдання: — створити сильний центр, таким чином тримати крайні течії в деякій пов'язі і не дати суспільству розколотися на два непримеренні табори. Знову незвичайно важне, просто до загину конечне завдання.

Але як підійде нова група до виконання доброго заміру? — Вона мусить пам'ятати, що безнадійна і безвиглядна буває роля старшого батька чи вчителя, який завданням свого життя вважає бігати за роз'юшеними хлопчаками і розборонювати їх, коли вони зчепляться. І коли СУНД схоче стати тільки таким миротворцем і проповідником угоди, тільки посередником між скрайностями, — тоді його доля незавидна. І аж тут підходимо до самої суті справи: — обидві українські крайності, і соціялізм і націоналізм в сьогоднішньому вигляді, і особливо їх непримиренність, їх антитеза, перестарілі. Це тіні минулого. Український дух і українське життя, як і життя широкого світу, стоїть на порозі нових великих синтез, на порозі нового порядку думок і життя, в якому знайдуться і здорові сторінки націоналізму і соціялізму. Перше і найпочесніше завдання українського центру усвідомити собі і помогти усвідомити суспільству цю основну правду наших днів. Тільки піднімаючи прапори української будуччини, українських 50-их років, нова організація зможе духово опанувати суспільство і встановити новий, творчий мир у ньому. Обмежуючися тільки до розборонювання воюючих тіней минулого, українська демократія і з нею СУНД згубляться самі серед них. Тільки нові ідеї, нові духові прапори, зможуть дати новій організації силу й здібність керувати громадською думкою і життям. Тільки відвертість душ для нових часів і нових ідей, що вже голосяться до слова в широкому світі, уможливить СУНД вирвати наше еміграційне суспільство з ґетто перестарілих мислей і перестарілих організаційних форм, що мов старосвітські матні плутають наші кроки по нових шляхах світу.

35 РОКОВИНИ МАКІВКИ

Саме 29. квітня, коли то американське громадянство святкувало так величаво День Вірности, святковано колись у нас в краю Свято Маківки, свято перемоги Українських Січових Стрільців, що 29 квітня 1915 року закінчили свій славетний бій проломом московського фронту на горі Маківці в Карпатах та в погоні за розбитим ворогом понесли з гір на доли радість і волю.

З того часу, в кожний рік 29 квітня, мандрувала наша молодь немов на прощу в Карпати, щоб вінчати могили героїв вінцями з весняних квітів. Відправлялися великі поминки при здвизі народу. Маяли національні прапори під пошум молодого лісу, що виріс на місці вивертів потрощених гранатами, хвилювали голови молоді, що прийшла на зміну варти ...

І як змінилося все. Там у Краю знову ворог. Ще лютіший. Там ніяк святкувати День Маківки, хоча саме цього року минають 35. її роковини.Але тут, на вільній землі Вашингтона, приймаючи участь в поході підчас Свята Вірности, — несли ми цю пропамятну дату в серці з вірою в перемогу — нашу і всіх поневолених.

Л.

Вшануймо тривкими пам'ятниками!

(Докінчення зі стор. 2-ої)

Чи не було б найкраще вшанувати Їх, **фундуючи Стипендії** імені славних Покійників для вибраної молоді до диспозиції **Комітету Допомоги Українському Студентству** (КОДУС), який тепер діє в цілому світі, має своїх представників у всіх краях, де ми розпорошені й дбає власне за те, щоби добирати найкращих з молодих, які б стали в перші ряди тих наших духових заробітків на чужині, що їх треба буде принести колись до дому — на рідні руїни.

Або, чи на були б тривкими пам'ятниками. Стипендії на твори з близьких Покійникам ділянок науки, мистецтва, фундовані при Науковому Т-ві ім. Шевченка, якого головою є заслужений і загально шанований проф. Зенон Кузеля — він же ж одночасно й голова КОДУС-у.

Великим зусиллям видає саме Н. Т. Ш. Енциклопедію Українознавства, щоби власне передати духову спадщину старших і закріпити в молодих поколіннях на чужині спомини і знання надбань української культури.

Чи не добре було б фундувати поодинокі зшитки Е. У. з присвятою пам'яті славних Покійників.

Це були б тривкі й достойні пам'ятники. Відновлювані постійно пожертвами рідні, товаришів праці, ідейних прихильників, учнів, інституцій, яким вони давали початок, чи були в них провідними, й деякі з них перенесені тепер на еміґрацію, — такі фундації допомогли б продовжувати їх діла й здійснювати задуми молодими, дібраними людьми, які були б свідомі моральної відповідальности перед славної пам'яти Покійниками, перед українським громадянством, перед майбутністю. І так був би створений тісний зв'язок минулого з майбутнім, конкретний вияв нашої пошани й журби за майбутність.

Тай взагалі, чи не добре було б, щоб в журбі за майбутні покоління були в нас постійні стипендії прим.: Великого Митрополита Андрея, Костя Паньківського, Симона Петлюри, Євгена Коновальця, генерала Тарнавського, полковника Івана Чмоли, Олени Теліги, Ольжача й інших славної пам'яти Покійників, щоб їх ідеали і характери світили молодим вибраним на дорозі їх призвання і громадської праці? Журба за молодь, розпорошену тепер у світі, де чимало може навчитися в добро Рідного Народу та збереження в серцях її тієї любови і священної туги, що гріла серця Батьків, повинна бути тепер одним із найважливіших наших громадських завдань. Може ті, що стануть при нашій допомозі на зміну щасливіші будуть, чим ми.

Тому я оце дозволю собі звернутися до всіх на чужині друзів, співробітників, передусім учнів згаданих Покійників та їх ідейних прихильників складати хочби найменші пожертви на тривкі Їм па'мятники — Стипендії Їх Імені — заки, віримо, здвигнемо в пошану Їм цілі установи, присв'ячені здійснюванню Їх ідеалів колись на Рідних Землях.

Д-р І. Витанович,
Шікаґо, Ілл.

ПОВІДОМЛЕННЯ

У СПРАВІ КОНВЕНЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ:

Деякі відділи надсилають проєкти, які вже були проголошені в „Свободі", і які є точною копією проголошених. Порівнуючи ці проєкти, показується, що вони дослівно відписані зі „Свободи". Щоб не повторювати їх, таких проєктів не будеться проголошувати.

У СПРАВІ ПОДОРОЖІ НА КОНВЕНЦІЮ:

Пригадується всім шановним делеґаткам і делеґатам, що, згідно з існуючою ухвалою, до коштів подорожі, які звертається, належить звичайний залізничий тикет (Coach Ticket) закуплений відразу в обі сторони.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

ПОВІДОМЛЕННЯ

У СПРАВІ НАЗНАЧЕННЯ ДЕЛЕҐАТІВ ДО КОМІСІЙ СТАТУТОВОЇ І ВЕРИФІКАЦІЙНОЇ

Згідно з постановами 16-го параграфу статуту У.Н.Союзу головний екзекутивний комітет У.Н.Союзу, рішив на спеціяльнім засіданні, що відбулось 18-го березня 1950 року, назначити отсих делеґатів до комісій статутової і верифікаційної.

КОМІСІЯ СТАТУТОВА:

Г. Лучанко, від. 130, зо стейту Ню Йорк
Д-р В. Ґалан, від. 239, зо стейту Пенсилванії
М. Отрок, від. 14, зо стейту Ню Джерзі
Б. Зелений, від. 341, з провінції Онтеріо, Канада

КОМІСІЯ ВЕРИФІКАЦІЙНА:

В. Крушельницький, від. 94, зо стейту Мішіґен
П. Васильовський, від. 221, зо стейту Ілиной
І. Павловський, від. 230, зо стейту Огайо
М. Малицак, від. 29, зо стейту Пенсилванії
П. Мороз, від. 238, зо стейту Месечюсетс

Статутова комісія урядуватиме в головній канцелярії У Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сити, Н. Дж., починаючи від понеділка, 15-го травня. Тому делеґати, іменовані до цеї комісії, повинні явитись в головній канцелярії У.Н.Союзу, на 15-го травня, в год. 9. рано.

Знову делеґати, іменовані до комісії верифікаційної, повинні приїхати до Клівленду, О., так щоб почати своє урядування в четвер, 18-го травня, в 9-тій год. рано, в готелі Голенден.

Головний Екзекутивний Комітет У.Н.Союзу.

ПОВІДОМЛЕННЯ

В ДНЯХ 6. І 7. ТРАВНЯ 1950 Р.

В НЮАРКУ

в приміщенні „Української Централі" 180 Вільям Стр.

—: відбудеться: —

ПЕРШИЙ З'ЇЗД СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ, ІНК.

ПОРЯДОК НАРАД:

СУБОТА, 6. V. 1950 Р.

1. Відкриття.
2. Вибір Президії З'їзду.
3. Привіти.
4. Вибір Комісій: Мандатної, Статутової і Резолюційної.
5. Звіт Орг. Бюро СУМА.
6. Звіт Мандатної Комісії.
7. Дискусії над звітами.
8. Уділення абсолюторії Орг. Бюро СУМА.
9. Вибір Комісії Матки.

НЕДІЛЯ, 7. V. 1950 Р.

10. „До завдань СУМА" — Доповідь (програмова).
11. „Християнство, як основа виховання молоді" — доповідь.
12. Дискусії.
13. Прийняття програми і статуту СУМА.
14. Вибір керівних органів СУМА.
15. Прийняття резолюцій.
16. Різні справи.
17. Закриття З'їзду.

Початок З'їзду СУМА в суботу о 10-ій год. ранку.

В неділю о 9-ій год. ранку відбдеться Богослуження

У випадку неприбуття на Перший З'їзд Спілки Української Молоді Америки передбаченої статутом кількости делеґатів, яка вимагається статутом: З'їзд відбудеться на годину пізніше при будь якій кількості делеґатів.

Організаційне Бюро СУМА.

УВАГА! КЕМБЕЛ, ОГАЙО!

Т-во „Сокіл" Від. 218 УНС. в CAMPBELL, OHIO

—: запрошує: —

УКРАЇНЦІВ, ЧЛЕНІВ У.Н.СОЮЗУ І ВІДДІЛИ 119, 140, 230, 274, 348 і Відділ Самопомочі в Youngstown, Ohio.

до ласкавої участи в

40-ЛІТНІМ ЮВІЛЕЮ

—: що відбудеться в: —

У НЕДІЛЮ, 7. ТРАВНЯ 1950

о годині 4-ій пополудні.

В У. Н. ДОМІ, 165 GORDON AVE.

Комітет Свята.

УВАГА! ☞ БІНҐЕМТОН І ОКОЛИЦЯ!

Старанням Ініціятивного Комітету Організації Оборони Чотирьох Свобід України в Бінґемтоні

—: відбудеться :—

У НЕДІЛЮ, 7. ТРАВНЯ 1950

в годині 3-ій пополудні.

В ПРИМІЩЕННІ (В ГАЛІ) SACRED HEART при вул. Голенд ч. 2. (Clinton — Holland Street)

☞ ВЕЛИКЕ ВІЧЕ ☜

на якому промовлятимуть:

Проф. І. ВОВЧУК, на тему: „Україна в боротьбі проти російсько-большевицької агресії" — та ЛЕВ ФУТАЛА, Командир Рейдуючих Відділів У.П.А., на тему: „Боротьба Української Повстанчої Армії (УПА) у Правдивому Насвітленні".

Українці! Приходьте всі громадно з Родинами та знайомими, бо матимете вперше можливість послухати важливих подій, які відбудуться сьогодні в Воюючій Україні! Ви почуєте самі і розповісьте другим своїм і чужим про той колосальний вклад української Нації і Геройської У.П.А., які несуть ввесь тягар боротьби з російсько-комуністичним агресором! *Пам'ятайте, що сьогодні комунізм, це ворог не лиш України, але всього людства, це ворог нашої вільної Америки! Скажіть про це тим, що того не знають!*

☞ ВСТУП ЗА ДОБРОВІЛЬНИМИ ДАТКАМИ ☜

Комітет.

УВАГА! — НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

Організація Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ) Інк., Відділ 2-й в Ню Йорку, запрошує все українське громадянство на

ВЕЛИКИЙ ВЕСНЯНИЙ БАЛЬ

—: що відбудеться: —

В СУБОТУ, 13. ТРАВНЯ 1950 Р.

(SATURDAY, MAY 13. 1950)

В САЛЯХ STUYVESANT CASINO

142 Second Avenue, New York City.

Багато несподіванок! Королева Краси! Гумор, радість і привіт Весни!

Початок від 7-ої p.m. до ? — Вступ $1.00 (один)!

Комітет.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

Члени Тов. „Січ" від. 170 Українського Народного Союзу, зібрані на місячних зборах дня 19. березня 1950 р., по довших дискусіях рішили предложити 22-гій Конвенції слідуючі точки проєкту:

1. — Щоби піднести місячну оплату за щоденник „Свобода" з 30 центів на 50 центів від члена.

2. — Вже перед роками зачату акцію Приюту для старців і сиріт, членів У. Н. Союзу, поставити на порядок денний цеї Конвенції і остаточно вирішити цю пекучу справу.

3. — Всі члени У. Н. Союзу повинні приєднатись до акції Національного Датку і уможливити працю Конгресового Комітету, бо від того в великій мірі буде залежати наша будучність.

4. — Щоби Головна Канцелярія висилала повідомлення про плачення річних або піврічних членських вкладок безпосередньо до членів.

5. — Це також відноситься до висилки чеків на дивіденду і

6. — до висилки пригадок на плачення рат чи процентів від затягнених позичок в У. Н. Союзі.

Всі три послідні точки (4, 5, і 6.) наражають відділи на неоправдані видатки і спричинюють проволоку в урядуванню.

За Уряд:

П. Мелень, предс.
І. Грабар, секр.
Осип Логин, делегат.

„Чужинці"

(Продовження зі стор. 2).

країн на сезонові зарібки. Але вони були чесні зі собою і вважали себе чужинцями, не перебирали жадних зобовязань щодо Америки, вони відбували тут свої контракти, забирали гроші та верталися назад до своїх країн. Очевидно, що до них американський загал не міг мати такого довір'я, як до своїх співгромадян.

Інші обставини створилися після першої війни, як законом здержано приїзд до цеї країни сезонової зарібкової іміграції та встановлено квоти для тих, що деклярували свою готовість стати натуралізованими американцями. До цього американський закон нікого не змушує, але хто це робить добровільно, той повинен бути настільки чесний, щоби й витягнути з того відповідні консеквенції для свого становища та своєї поведінки. В кожному разі, з тих давних „чужинецьких" часів збереглися в Америці серед деяких кол ще й досі ці „чужинецькі" пересуди. Чи етнічні групи мали б самі ще піддержувати цю шкідливу для них „чужинецьку" дискримінацію? Одне і друге противорічить основним принципам американської демократії та американської законности.

Українська етнічна група дала свою кров і творчість свого ума і своїх рук в розбудову американської нації, до якої вона тепер правно і природно належить, як нерозривна і вповні рівноправна її частина. Це аж ніяк не перешкоджує нам зберігати наші українські душі і серця та їх свобідно виявляти. Ми пишаємося гордою назвою американських українців, теперішних чи майбутніх американських громадян українського роду. Ми і ті, що були перед нами та що прийдуть після нас, не хочемо вважати себе чужинцями в країні, яку вибрали і назвали своєю та до якої так відносимося. Тому теж не мають жадного виправдання ані жадної потреби спроби введення поняття „чужинців" у відношенні до нас самих чи до інших етнічних груп в цій нашій спільній американській батьківщині.

Вступайте громадно в члени Українського Народного Союзу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАС.

Шевченкове свято.

Українська Громада при гр.-кат. церкві в Бостоні вшанувала память нашого найбільшого поета — пророка Т. Шевченка святочною академією, яка відбулася в дні 26 березня. В цьому році свято випало особливо величаво, бо приготовано його дуже старанно та підібрано цікаву та складну програму, а теж громада збагатилась новими силами, які її скріпили. Глядачі, які вже бачили більше подібних імпрез на терені Бостону та слідкують за розвоєм цієї громади, стверджують з задоволенням, що ентузіязм та охота до громадської праці серед її членів з кожним успіхом більшає. Дуже додатно на пожвавлення діяльности та рівень праці в цій громаді впливає приїзд багатьох нових скитальців, наочних свідків недавніх подій на рідних землях. Посилення громадського життя та швидке збільшення чисельности нашої громади є в першу чергу заслугою її здібного організатора та неструдимого працівника о. Григорія Тома. Його працю можуть належно оцінити самі бувші скитальці, більшість яких на терені Бостону знайшла працю та мешкання виключно за його помічю. Він теж був головним організатором Шевченківського свята.

Святочну академію відкрив о. Г. Том, а д-р М. Гоца виголосив реферат. В доповіді своїй виказав, як актуальним є для нас і тепер кожне слово Кобзаря. Опісля слідкували хорові точки у виконанні чоловічого та мішаного хорів під керівництвом добре відомої у Бостоні диригентки п. Г. Сидоряк. Хори виконували пісні до слів поета. Зверги слідкувала інсценізація. На тлі українського села ми бачили постать Кобзаря, а перед очима глядачів пересувались постаті Шевченкових поем, як Семен Палій, Катерина, Перебендя, Україна і т. д. Старанне змонтування цілости, добре виконання своїх роль, як теж строї та декорації здобули признання теж і для цеї, так складної точки програми. Особливою симпатією тішився виступ маленьких дітей. Дальше слідували живий образ, пісні та деклямації. Свято закінчено відспіванням „Заповіту". Признання для виконавців хай буде для них поштовхом для дальшої праці для добра нашої громади та нашого народу.

Глядач

ЧЕСТЕР, ПА.

Велике українське віче

Дня 23. квітня ц. р. в 3-тій годині пополудні відбулося в салі Українського Народного Дому велике віче, в якому взяли участь українці із Честеру й околиці. Віче відбулося заходами Злучених українських організацій м. Честеру. Відкрив його п. Микола Муляр та передав провід п. Василеві Гарасимові, голові Злучених українських організацій.Голова покликав секретарів та привитав делегата Українського Конгресового Комітету п. Василя Мудрого. По привитанні віддав йому слово для виголошення доповіді.

У своїй доповіді представив референт теперішне положення українського народу, проаналізував істоту большевицької диктатури, змалював засоби її правління на Україні, зілюстрував незнаний досі в історії терор, а далі зупинився на поневоленню та закріпощенню українського селянства в колгоспах, а українського робітництва в копальнях та фабриках. Представивши визвольні змагання українського народу на рідних землях, перейшов до зясування завдань української іміграції в Америці в теперішній час. На такому підкладі представив велику й відповідальну ролю Українського Конгресового Комітету в теперішній найгрізнішій для українського народу історичній момент. Обговоривши дотеперішню працю та досягнення Українського Конгресового Комітету завізвав усіх до його всебічної підтримки.

З черги забрав слово о. М. Федорович і по короткій патріотичній промові запропонував зборам до ухвали резолюції такого змісту:

„Зібрані дня 23. квітня 1950 р. на вічу в Честер українці витають Український Конгресовий Комітет Америки з його відповідальною працею для оборони прав поневоленого українського народу та прирікають йому повну моральну і матеріяльну піддержку."

Присутні прийняли цю резолюцію одноголосно. На запит п. Сича в справі організації відділів УКК дав вияснення В. Мудрий. Віче рішило приступити негайно до організації відділу УКК в Честері згідно з правильником для відділів та філій УКК. Організацію доручено перевести президії злучених українських організацій Честеру. Віче закінчилось відспіванням українського національного гимну.

ПАРАДА ВІРНОСТИ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

гато разів оплескували глядачі по боках 5-ої Евеню. Між учасниками походу були священики, ветерани американської і української армій, пластуни, шкільна молодь та численні організації з Ню Йорку, Бруклина, Бронкс, Асторії, Джерзі Сіті, Ньюарку та інших місцевостей метрополітальної округи Сіті, Ньюарку та інших місцевостей метрополітальної округи. За українською групою йшли білорусини, а дальше інші національності, окрему увагу з яких приковували мадяри, литовці і фінляндці. Похід тривав майже чотири години. — Хмарна і холодна погода, з дорівочним дощем, не багато вплинула на величавість та масовість манифестації. Місцева преса, в протилежності до минулого року, зокрема відмітила участь у манифестації української групи, стверджуючи — як це зробив Ню Йорк Таймс — очолювання нею всіх інших національностевих груп. Після манифестації ще довго по вулицях Ню Йорку було видно українські одяги та чути українську мову.

Про репрезентативну участь українських груп в манифестаціях з нагоди Дня Вірности повідомляють теж з Филаделфії та інших великих і менших місцевостей.

„НОВИЙ СВІТ" — НОВА УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА У ФИЛАДЕЛФІЇ

Филаделфія, 1. травня. — З датою першого травня появилося тут перше число нової української газети-двотижневика „Новий Світ", що його видає Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч", під редакцією колегії. В редакційній статті „Із першим числом" вияснюється, „що часопис ставить собі за завдання не тільки теоретично сприяти українським визвольним змаганням, але й усіма силами їх підтримувати", та що „він не буде репрезентувати ніякого групового політичного наставлення і не буде підтримувати ніяких політичних, партійно зрізничкованих груп", але „будучи понадгруповим і понадпартійним пресовим органом, він матиме спроможність ставитись критично або позитивно і навіть зовсім негативно до деяких явищ нашого громадського і політичного життя в Америці" та буде „органом незалежної української демократичної думки". Газета має 8 сторінок малого формату. Адреса її редакції є в Ню Йорку а адміністрації у Филаделфії.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАС ГЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 8. квітня 1950 р., помер по короткій недузі в 59. році життя

ТИМОТЕЙ СКАТЧ,

член Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94. УНСоюзу в Hamtramck, Mich. Походив зі села Жидівська Гребля, пов. Київ, Україна.

Полишив у смутку жену Катарину, трох синів: Стефан, Іван і Михайло, дві невістки і 3 внуки.

Похований на Mt. Oliveb Cemetary.

В. И. П.

М. Прихітко, фін. секр.

ТАРЗАН, ч. 2334. Джена побачила мандрівника-слона.

WHILE THE APE-MAN WENT JOYOUSLY TOWARD HIS TREE HUT AND JANE---
---HIS BEAUTIFUL MATE, ANXIOUS BECAUSE OF HIS ABSENCE, WANDERED AIMLESSLY NEAR THE HUT.
A SOUND AT ONE SIDE ATTRACTED HER ATTENTION.
SUDDENLY A BABY ELEPHANT RAN OUT ON THE TRAIL.

Коли малпочоловік спішив радісно до своєї колиби на дереві й до Джени...

...його прегарна жінка, неспокійна за свого чоловіка, мандрувала безцільно коло колиби.

Аж якийсь звук з одного боку прикував її увагу.

Несподівано вибіг зі стежки малий слоник.